Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (neljas koda laiendatud koosseisus)

9. november 2022*

Konkurrents – Keelatud kokkulepped – Sarrusevarraste turg – ST artikli 65 rikkumise tuvastamise otsus pärast ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemist määruse (EÜ) nr 1/2003 alusel – Hindade kindlaksmääramine – Tootmise ja müügi piiramine ja kontrollimine – Otsus, mis on vastu võetud pärast varasemate otsuste tühistamist – Uue ärakuulamise korraldamine liikmesriikide konkurentsiasutuste kohalolekul – Kaitseõigused – Hea halduse põhimõte – Mõistlik aeg – Põhjendamiskohustus – Proportsionaalsus – *Non bis in idem* põhimõte – Õigusvastasuse vastuväide – Tõend keelatud kokkuleppes osalemise kohta – Raskendavad asjaolud – Korduvus – Kergendavad asjaolud – Võrdne kohtlemine – Täielik pädevus

Kohtuasjas T-667/19,

Ferriere Nord SpA, asukoht Osoppo (Itaalia), esindajad: advokaadid W. Viscardini, G. Donà ja B. Comparini,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: P. Rossi, G. Conte ja C. Sjödin, keda abistas advokaat M. Moretto,

kostja,

keda toetab

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: O. Segnana ja E. Ambrosini,

menetlusse astuja,

mille ese on ELTL artikli 263 alusel esitatud nõue tühistada komisjoni 4. juuli 2019. aasta otsus C(2019) 4969 (final) ESTÜ asutamislepingu artikli 65 rikkumise kohta (juhtum AT.37956 – sarrusevardad) ning teise võimalusena vähendada hagejale määratud trahvi suurust,

ÜLDKOHUS (neljas koda laiendatud koosseisus),

nõupidamiste ajal koosseisus: koja president S. Gervasoni, kohtunikud L. Madise, P. Nihoul (ettekandja), R. Frendo ja J. Martín y Pérez de Nanclares,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

kohtusekretär: vanemametnik J. Palacio González,

arvestades menetluse kirjalikku osa ja 4. juuni 2021. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse [1]

I. Vaidluse taust

1 Hageja Ferriere Nord SpA on Itaalia õiguse alusel asutatud äriühing, mis tegutseb sarrusevarraste sektoris alates 1992. aasta aprillist.

A. Komisjoni esimene otsus (2002)

2 2000. aasta oktoobrist detsembrini viis Euroopa Ühenduste Komisjon ST artikli 47 alusel läbi kontrolle Itaalia betoonisarruste tootjate, sealhulgas hageja, ja ühe ettevõtjate ühenduse, Federazione imprese siderurgiche italiane (Itaalia terasetootmisettevõtjate ühendus, edaspidi „Federacciai“) ruumides. Ta esitas neile ka selle sätte alusel teabenõudeid.

3 Komisjon alustas 26. märtsil 2002 ST artikli 65 kohaldamise menetlust ja esitas ST artikli 36 alusel vastuväiteteatise (edaspidi „vastuväiteteatis“), mille ta saatis teiste seas ka hagejale. Viimane vastas vastuväiteteatisele 31. mail 2002.

4 13. juunil 2002 toimus haldusmenetluses isikute ärakuulamine.

5 Komisjon saatis samadele adressaatidele 12. augustil 2002 nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17, esimene määrus [EÜ] artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 1), artikli 19 lõike 1 alusel täiendava vastuväiteteatise (edaspidi „täiendav vastuväiteteatis“). Ta selgitas oma seisukohta seoses menetluse jätkamisega pärast ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemist 23. juulil 2002. Hageja vastas täiendavale vastuväiteteatisele 20. septembril 2002.

6 30. septembril 2002 toimus haldusmenetluses isikute uus ärakuulamine liikmesriikide konkurentsiasutuste kohalolekul. Ärakuulamisel käsitleti täiendava vastuväiteteatise eset, st ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemise õiguslikke tagajärgi menetluse jätkamisele.

7 Haldusmenetluse lõpus võttis komisjon 17. detsembril 2002 vastu otsuse K(2002) 5087 (lõplik) ESTÜ asutamislepingu artikli 65 kohase menetluse kohta (juhtum COMP/37.956 – sarrusevardad) (edaspidi „2002. aasta otsus“), mille adressaadid olid Federacciai ja kaheksa ettevõtjat, nende seas hageja. Komisjon tegi selles otsuses kindlaks, et ajavahemikul 1989. aasta detsembrist kuni 2000. aasta juulini olid otsuse adressaadid tegutsenud ühe, mitmeosalise ja vältava kartellina Itaalia sarrusevarraste või -rullide (edaspidi „sarrusevardad“) turul, mille eesmärk või tagajärg oli hindade kindlaksmääramine ning tootmise või müügi piiramine või kontrollimine vastuolus ST artikli 65 lõikega 1.

[1] Esitatud on üksnes kohtuotsuse need punktid, mille avaldamist peab Üldkohus otstarbekaks.

8 Hageja rikkumises osalemise kohta märkis komisjon, et see toimus 1. aprillist 1993 kuni 4. juulini 2000. Ta määras talle selle eest trahvi summas 3,57 miljonit eurot. Seda summat oli hageja kasuks vähendatud 20% võrra komisjoni teatise trahvide määramata jätmise või vähendamise kohta kartellide puhul (EÜT 1996, C 207, lk 4) punkti D lõike 1 alusel, milles on ette nähtud võimalus vähendada koostööd tegevate ettevõtjate trahvi, mida nad vastasel juhul oleks pidanud maksma, kui nad saadavad enne vastuväiteteatise saatmist komisjonile teavet, dokumente või muid tõendeid, mis aitavad tuvastada toimepandud rikkumist.

9 Hageja esitas 10. märtsil 2003 Üldkohtule 2002. aasta otsuse peale hagi. Üldkohus tühistas selle otsuse hagejat puudutavas osas (25. oktoobri 2007. aasta kohtuotsus Ferriere Nord *vs.* komisjon, T-94/03, ei avaldata, EU:T:2007:320) ja teisi adressaate puudutavas osas põhjusel, et otsuse õiguslik alus ehk ST artikli 65 lõiked 4 ja 5 ei olnud selle vastuvõtmise ajal enam jõus. Seetõttu ei olnud komisjon pärast ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemist nende sätete alusel pädev ST artikli 65 lõike 1 rikkumisi tuvastama ja nende eest karistusi määrama. Üldkohus ei uurinud selle otsuse teisi aspekte.

10 2002. aasta otsus jõustus Federacciai suhtes, kes Üldkohtule hagi ei esitanud.

B. Komisjoni teine otsus (2009)

11 Komisjon teatas 30. juuni 2008. aasta kirjas hagejale ja teistele asjasse puutuvatele ettevõtjatele oma kavatsusest korrigeerida õiguslikku alust ja võtta vastu uus otsus. Lisaks täpsustas ta, et otsus põhineb vastuväiteteatises ja täiendavas vastuväiteteatises esitatud tõenditel. Hageja esitas 1. augustil 2008 komisjoni palvel oma kirjalikud seisukohad.

12 Komisjon palus 24. juuli ja 25. septembri 2008. aasta, seejärel 13. märtsi, 30. juuni ja 27. augusti 2009. aasta faksis hagejal esitada teavet oma aktsionäride ning ettevõtja varalise olukorra kohta. Hageja vastas nendele teabenõuetele vastavalt 1. augusti ja 1. oktoobri 2008. aasta, seejärel 18. märtsi, 1. juuli ja 8. septembri 2009. aasta e-kirjas.

13 Komisjon võttis 30. septembril 2009 vastu otsuse K(2009) 7492 (lõplik) ESTÜ asutamislepingu artikli 65 kohase menetluse kohta (juhtum COMP/37.956 – sarrusevardad raudbetooni jaoks, otsuse uuesti vastuvõtmine), mille ta adresseeris samadele ettevõtjatele, kellele oli adresseeritud 2002. aasta otsus ja kelle seas oli ka hageja. See otsus võeti vastu EÜ asutamislepingus ja nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruses nr 1/2003 [ELTL artiklites 101 ja 102] sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) ette nähtud menetlusnormide alusel. Selles otsuses tugineti vastuväiteteatises ja täiendavas vastuväiteteatises esitatud asjaoludele ning korrati sisuliselt 2002. aasta otsuse sisu ja järeldusi. Eelkõige jäi muutumatuks hagejale määratud trahv summas 3,57 miljonit eurot.

14 Komisjon võttis 8. detsembril 2009 vastu muutmisotsuse, mille lisas olid hinnamuutusi näitavad tabelid, mis olid 30. septembri 2009. aasta otsusest välja jäetud, ja mille kaheksas joonealuses märkuses parandati viitenumbrid nendele tabelitele.

15 Hageja esitas 19. veebruaril 2010 Üldkohtule hagi komisjoni 30. septembri 2009. aasta otsuse (muudetud kujul) (edaspidi „2009. aasta otsus“) peale. Üldkohus vähendas 9. detsembril 2014 hagejale määratud trahvi 3,42144 eurole põhjusel, et hageja ei osalenud kolme aasta jooksul keelatud kokkuleppe osas, mis puudutas tootmise või müügi piiramist või kontrollimist, ning jättis hagi ülejäänud osas rahuldamata (9. detsembri 2014. aasta kohtuotsus Ferriere Nord *vs.*

komisjon, T-90/10, ei avaldata, EU:T:2014:1035). Üldkohus tühistas 2009. aasta otsuse osaliselt seoses otsuse ühe teise adressaadiga, vähendas ühele muule adressaadile määratud trahvisummat ja jättis ülejäänud hagid rahuldamata.

16 Hageja esitas 20. veebruaril 2015 apellatsioonkaebuse 9. detsembri 2014. aasta kohtuotsuse Ferriere Nord *vs.* komisjon (T-90/10, ei avaldata, EU:T:2014:1035) peale. Euroopa Kohus tühistas 21. septembri 2017. aasta otsusega Ferriere Nord *vs.* komisjon (C-88/15 P, EU:C:2017:716) Üldkohtu otsuse ja 2009. aasta otsuse muu hulgas hageja suhtes.

17 Euroopa Kohus otsustas 21. septembri 2017. aasta otsuses Ferriere Nord *vs.* komisjon (C-88/15 P, EU:C:2017:716), et kui otsus võetakse vastu määruse nr 1/2003 alusel, siis peab menetlus, mille lõpus see otsus tehakse, olema kooskõlas selles määruses ja komisjoni 7. aprilli 2004. aasta määruses (EÜ) nr 773/2004, mis käsitleb [ELTL] artiklite [101] ja [102] kohaste menetluste teostamist komisjonis (ELT 2004, L 123, lk 18; ELT eriväljaanne 08/03, lk 81), ette nähtud menetlusnormidega, isegi kui menetlus algas enne nende aktide jõustumist.

18 Euroopa Kohus tuvastas aga, et käesolevas asjas ei saa 13. juuni 2002. aasta ärakuulamist – ainsat, mis puudutas menetluse sisu – pidada määruse nr 1/2003 alusel otsuse vastuvõtmise menetlusnõuetega kooskõlas olevaks, kuna liikmesriikide konkurentsiasutused ei võtnud sellest osa.

19 Euroopa Kohus järeldas, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta otsustas, et komisjonil ei olnud enne vaidlusaluse otsuse vastuvõtmist kohustust korraldada uut ärakuulamist, kuna asjasse puutuvad ettevõtjad kuulati juba ära 13. juuni ja 30. septembri 2002. aasta ärakuulamistel.

20 Euroopa Kohus tuletas 21. septembri 2017. aasta kohtuotsuses Ferriere Nord *vs.* komisjon (C-88/15 P, EU:C:2017:716) meelde, kui tähtis on korraldada asjasse puutuvate isikute taotlusel ärakuulamine, kuhu kutsutakse liikmesriikide konkurentsiasutused, ning selle korraldamata jätmine kujutab endast oluliste menetlusnormide rikkumist.

21 Euroopa Kohus otsustas, et kuna sellest õigusest, mis on selgelt ette nähtud määruses nr 773/2004, kinni ei peetud, ei pea ettevõtja, kelle õigust on sel viisil rikutud, tõendama, et see rikkumine võis tema jaoks kahjulikult mõjutada menetluse kulgu ja vaidlusaluse otsuse sisu.

22 Euroopa Kohus tühistas samadel põhjustel ka muud Üldkohtu 9. detsembri 2014. aasta kohtuotsused, milles käsitleti 2009. aasta otsuse õiguspärasust, ning 2009. aasta otsuse nelja muu ettevõtja suhtes. 2009. aasta otsus on aga jõustunud ettevõtjate suhtes, kes nimetatud kohtuotsuste peale apellatsioonkaebust ei esitanud.

C. Komisjoni kolmas otsus (2019)

23 Komisjon teatas 15. detsembri 2017. aasta kirjas hagejale oma kavatsusest haldusmenetlus uuendada ja korraldada nimetatud menetluses isikute uus ärakuulamine liikmesriikide konkurentsiasutuste osavõtul.

24 Hageja esitas 1. veebruari 2018. aasta kirjas oma seisukohad, milles ta vaidles vastu komisjoni õigusele haldusmenetlus uuendada ning palus seetõttu komisjonil menetluse jätkamisest loobuda.

25 Komisjon korraldas menetluse sisulistes küsimustes 23. aprillil 2018 uue ärakuulamise, millest võtsid osa liikmesriikide konkurentsiasutused ja ärakuulamise eest vastutav ametnik, hageja ja veel kolm ettevõtjat, kes olid 2009. aasta otsuse adressaadid.

26 Komisjon saatis 19. novembri 2018. aasta ning 17. jaanuari ja 6. mai 2019. aasta kirjadega hagejale kolm teabenõuet tema aktsionäride ning varalise olukorra kohta. Hageja vastas nendele teabenõuetele vastavalt 10. detsembri 2018. aasta ning 31. jaanuari ja 9. mai 2019. aasta kirjadega.

27 Hageja osales 21. juunil 2019 koosolekul komisjoni teenistustega, kus viimased märkisid, et nad on otsustanud teha volinike kolleegiumile ettepaneku võtta vastu uus sanktsiooni määramise otsus, kuid objektiivselt pikenenud tähtaega arvestades teevad nad ettepaneku kohaldada erakorralist kergendavat asjaolu.

28 4. juulil 2019 võttis komisjon vastu otsuse C(2019) 4969 (final) ESTÜ asutamislepingu artikli 65 kohase menetluse kohta (juhtum AT.37956 – sarrusevardad) (edaspidi „vaidlustatud otsus“), mis adresseeriti viiele ettevõtjale, kelle suhtes 2009. aasta otsus oli tühistatud ning kes olid peale hageja Alfa Acciai SpA, Feralpi Holding SpA (varem Feralpi Siderurgica SpA ja Federalpi Siderurgica SRL), Partecipazioni Industriali SpA (varem Riva Acciaio SpA ja seejärel Riva Fire SpA, edaspidi „Riva“) ning Valsabbia Investimenti SpA ja Ferriera Valsabbia SpA.

29 Vaidlustatud otsuses tuvastas komisjon sama rikkumise, mis oli 2009. aasta otsuse ese, vähendades samas adressaatidest ettevõtjatele määratud trahve menetluse kestuse tõttu 50% võrra. Lisaks vähendati hageja trahvi täiendavalt 6% võrra, kuna ta ei osalenud keelatud kokkuleppe osas, mis puudutas tootmise või müügi piiramist või kontrollimist teatud ajavahemikus. Vaidlustatud otsuse artiklis 2 määras ta seega hagejale trahvi summas 2,237 miljonit eurot.

30 8. juulil 2019 edastati hagejale vaidlustatud otsuse mittetäielik ärakiri, mis sisaldas ainult paaritu leheküljenumbriga lehekülgi, millest viimane teatas komisjonile 9. juuli 2019. aasta kirjas.

31 18. juulil 2019 tehti hagejale teatavaks vaidlustatud otsuse tervikversioon.

II. Menetlus ja poolte nõuded

32 Hageja esitas käesoleva hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 30. septembril 2019.

33 Euroopa Liidu Nõukogu esitas 13. jaanuaril 2020 Üldkohtusse avalduse menetlusse astumiseks komisjoni nõuete toetuseks. Üldkohtu neljanda koja president andis 11. veebruaril 2020. aasta otsusega menetlusse astumise loa. Nõukogu esitas menetlusse astuja seisukohad ja hageja esitas nende kohta oma märkused määratud tähtaja jooksul. Komisjon ei esitanud menetlusse astuja seisukohtade suhtes märkusi.

34 Neljanda koja ettepanekul otsustas Üldkohus oma kodukorra artikli 28 alusel suunata kohtuasi laiendatud kohtukoosseisule.

35 Ettekandja-kohtuniku ettepaneku alusel otsustas Üldkohus (neljas koda laiendatud koosseisus) avada suulise menetluse ja esitas kodukorra artiklis 89 ette nähtud menetlust korraldavate meetmete raames pooltele kirjalikke küsimusi ning palus neil esitada dokumente. Pooled vastasid küsimustele ja dokumentide esitamise nõue täideti ettenähtud tähtaja jooksul.

36 Poolte kohtukõned ja nende vastused Üldkohtu kirjalikele ja suulistele küsimustele kuulati ära 4. juuni 2021. aasta kohtuistungil. Kohtuistungi käigus nõustus hageja pärast ühte Üldkohtu küsimust sellega, et kohtuotsuse koostamisel käesoleva hagi põhjendamiseks hagiavalduses esitatud väited nummerdatakse; see kanti kohtuistungi protokolli.

37 Hageja palub Üldkohtul:

– esimese võimalusena tühistada vaidlustatud otsus teda puudutavas osas;

– teise võimalusena tühistada osaliselt vaidlustatud otsus ja vähendada talle määratud trahvi;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt ja nõukogult.

38 Komisjon palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

39 Nõukogu palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata osas, milles see tugineb määruse nr 1/2003 artikli 25 õigusvastasuse väitele;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

III. Õiguslik käsitlus

40 Hagi põhjendamiseks esitab hageja üheksa väidet, mille võib jagada kahte rühma.

41 Esimeses rühmas on esitatud esimese võimalusena kuus väidet, milles palutakse vaidlustatud otsus tühistada:

– esimese väite kohaselt on 23. aprilli 2018. aasta ärakuulamisel rikutud kaitseõigusi ja menetlusnorme;

– teise väite kohaselt keeldus komisjon õigusvastaselt enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist kontrollimast, kas see on kooskõlas mõistliku aja põhimõttega;

– kolmanda väite kohaselt on rikutud mõistliku menetlusaja põhimõtet;

– neljanda väite kohaselt on rikutud põhjendamiskohustust, ületatud pädevust ja rikutud proportsionaalsuse põhimõtet;

– viies väite kohaselt on rikutud *non bis in idem* põhimõtet;

– kuuenda väite kohaselt on määruse nr 1/2003 artikliga 25 kehtestatud aegumist käsitlev regulatsioon õigusvastane.

42 Teises rühmas on esitatud teise võimalusena kolm viimast väidet, milles palutakse vaidlustatud otsus osaliselt tühistada ja vastavalt vähendada hagejale määratud trahvi summat:

– seitsmes väide käsitleb tõendamiskoormise ja *in dubio pro reo* põhimõtte rikkumist hagejale etteheidetava käitumise osas;

– kaheksanda väite kohaselt on trahvisumma suurendamine korduvuse alusel õigusvastane;

– üheksanda väite kohaselt on rikutud võrdse kohtlemise põhimõtet seoses kergendavate asjaolude arvessevõtmisega ja trahvi vähendamise põhjuste hilinenud esitamisega.

A. Tühistamisnõue

[…]

1. Teine väide, et komisjon keeldus õigusvastaselt enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist kontrollimast, kas see on kooskõlas mõistliku menetlusaja põhimõttega

[…]

a) Esimene väide, et rikutud on õigusnormi

199 Hageja väidab, et komisjon rikkus harta artiklit 41, kui ta keeldus hindamast enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist selle otsuse vastuvõtmise kooskõla mõistliku aja põhimõttega.

200 Selle kohta tuleb märkida, nagu teeb ka hageja, et komisjon on kohustatud järgima harta artiklis 41 sätestatud mõistliku aja põhimõtet (vt selle kohta 15. oktoobri 2002. aasta kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P ja C-254/99 P, EU:C:2002:582, punkt 179, ning 5. juuni 2012. aasta kohtuotsus Imperial Chemical Industries *vs.* komisjon, T-214/06, EU:T:2012:275, punkt 285).

201 Seega tuleb aja möödumist arvesse võtta, kui komisjon talle liidu õigusega antud kaalutlusõigust kasutades hindab, kas konkurentsieeskirjade kohaldamisel tuleb algatada menetlus ja teha otsus.

202 Vaidlustatud otsusest nähtub, et vastupidi hageja väidetule ei rikkunud komisjon kohustust võtta arvesse aja möödumist, kui ta hindas, kas selline menetlus tuleb algatada ja sanktsiooni määramise otsus vastu võtta. Vaidlustatud otsuses on nimelt märgitud, et see institutsioon uuris enne otsuse tegemist, kas käesolevas asjas võis menetluse uuendada ja kas selle tulemusel võidi vastu võtta selline otsus, millega määratakse trahv.

[…]

213 Nii nähtub vaidlustatud otsusest, et vastupidi hageja väidetule kontrollis komisjon enne selle otsuse vastuvõtmist, kas mõistliku aja põhimõtet on järgitud, analüüsides haldusmenetluse kestust, haldusmenetluse staadiume ja katkestusi, mis on tingitud kohtulikust kontrollist, põhjuseid, mis võivad seletada menetluse kestust, ja tagajärgi, mis võivad sellest tuleneda.

214 Hageja vaidleb sellele järeldusele vastu ja leiab, et komisjon keeldus vaidlustatud otsuses menetluse ebamõistliku pikkuse kohta seisukoha võtmisest põhjusel, et selle hinnangu peab andma liidu kohus, ilma et ta saaks selle kohta arvamust avaldada.

215 Sellega seoses tuleb märkida, et menetluse kestuse küsimustes on lubatud liidu kohtu poole pöörduda. Liidu vastutuse vaidlustes tuleb liidu kohtul süüdi mõista liidu institutsioonid, organid või asutused, kes on tekitanud kahju mõistliku aja põhimõtet rikkudes (26. novembri 2013. aasta kohtuotsus Kendrion *vs.* komisjon, C-50/12 P, EU:C:2013:771, punkt 94, ning 11. juuli 2019. aasta kohtuotsus Italmobiliare jt *vs.* komisjon, T-523/15, ei avaldata, EU:T:2019:499, punkt 159). Vaidluses, milles on esitatud tühistamishagi, võib menetluse pikkuse tõttu vaidlustatud otsuse tühistada siis, kui kumulatiivselt on täidetud kaks tingimust: esiteks on näha, et see kestus oli ebamõistlik, ja teiseks takistas mõistliku aja ületamine kaitseõiguste teostamist (21. septembri 2006. aasta kohtuotsus Technische Unie *vs.* komisjon, C-113/04 P, EU:C:2006:593, punktid 47 ja 48; 8. mai 2014. aasta kohtuotsus Bolloré *vs.* komisjon, C-414/12 P, ei avaldata, EU:C:2014:301, punktid 84 ja 85, ning 9. juuni 2016. aasta kohtuotsus PROAS *vs.* komisjon, C-616/13 P, EU:C:2016:415, punktid 74–76).

216 Nagu märgib hageja, ei saa liidu kohtule antud selline pädevus vabastada komisjoni hinnangust, mille ta peab andma tühistava kohtuotsuse täitmiseks võetavate meetmete kindlaksmääramisel vastavalt ELTL artiklile 266.

217 Nagu täheldatud, peab komisjon sellise hinnangu andmisel võtma arvesse kõiki juhtumi asjaolusid, muu hulgas võimalust võtta vastu uus otsus, määrata karistus või kergendada kavandatavat karistust, kui muu hulgas selgub, et menetluse kestus, ilma et see ise kujutaks endast süülist rikkumist, kuid hõlmates nii haldusmenetluse staadiume kui ka võimalikke katkestusi tulenevalt kohtulikust kontrollist, võib mõjutada trahvi kindlaksmääramisel arvestatavaid asjaolusid, eriti trahvi hoiatava laadi aspektist, kui otsus tehakse kaua aega pärast rikkumisena kvalifitseeritud tegude toimepanemist.

218 See hinnang just menetluse kogukestusele, mis hõlmab kohtumenetlusi, anti peamiselt vaidlustatud otsuse põhjenduses 528.

219 Sellest järeldub, et vastupidi hageja väidetule kontrollis komisjon vaidlustatud otsuses, kas menetluse kestus võis menetluse uuendamist takistada, kusjuures ta tunnistas seejuures, et tema hinnangut võib liidu kohus kontrollida õiguspärasust või ka vastutust puudutavat vaidlust lahendades.

[…]

223 Etteheide tuleb seega tagasi lükata.

[…]

2. Kolmas väide, et rikutud on mõistliku menetlusaja põhimõtet

229 Hageja väidab, et vaidlustatud otsus tuleb tühistada, kuna see võeti vastu mõistlikku aega ületava menetluse lõpus. Tema hinnangul tõi menetluse liiga pikk kestus kaasa komisjoni karistamispädevuse lõppemise, mistõttu on asjasse puutuv otsus võimu kuritarvitamise tõttu

õigusvastane. Hageja esitab sisuliselt kolm etteheidet, millele kõigile komisjon vastu vaidleb ja mis puudutavad vastavalt haldusmenetluse staadiumide kestust, menetluse kogukestust ja menetluse kestuse mõju kaitseõigustele.

230 Enne nende etteheidete analüüsimise juurde asumist tuleb meenutada, et Euroopa Kohtu hinnangul võib menetluse kestuse tõttu vaidlustatud otsuse tühistada siis, kui täidetud on kaks kumulatiivset tingimust: esiteks on näha, et see kestus on ebamõistlik, ja teiseks takistas mõistliku aja ületamine kaitseõiguste teostamist (vt eespool punkt 215).

231 Sellest tuleneb, et komisjoni otsust ei saa tühistada ainuüksi mõistliku aja ületamise tõttu, kui see ei riiva hageja kaitseõigusi. Seega tuleb kohe tagasi lükata hageja argument, et komisjon oleks pidanud lihtsalt mõistliku aja ületamise tõttu loobuma vaidlustatud otsuse vastuvõtmisest.

[…]

a) Esimene etteheide, mis puudutab haldusmenetluse staadiumide kestust

233 Hageja väidab, et üle kuue aasta kestvad haldusmenetluse staadiumid on mõistliku menetlusaja põhimõttega vastuolus. Ta kritiseerib eelkõige seda, kui aeglaselt komisjon reageeris Üldkohtu ja Euroopa Kohtu järjestikustele tühistamistele:

– 25. oktoobri 2007. aasta kohtuotsuse Ferriere Nord *vs.* komisjon (T-94/03, ei avaldata, EU:T:2007:320) kuulutamise ja 2009. aasta otsuse vastuvõtmise vahelisel ajal, s.o enam kui kahe aasta jooksul piirdus komisjon sellega, et ta saatis eespool punktis 11 mainitud 30. juuni 2008. aasta kirja, milles teatati menetluse uuendamisest, ja ka teabenõudeid, esitamata selle perioodi jooksul uut vastuväiteteatist ega korraldamata uut ärakuulamist, kuigi komisjonil oli kerge otsuse tühistamise põhjuseid kõrvaldada, sest Üldkohus oli need selgelt välja toonud.

– samuti piirdus komisjoni tegevus 21. septembri 2017. aasta kohtuotsuse Ferriere Nord *vs.* komisjon (C-88/15 P, EU:C:2017:716) ja vaidlustatud otsuse vastuvõtmise vahelisel perioodil, st aasta ja üheksa kuu vältel, sellega, et ta saatis 15. detsembri 2017. aasta kirja menetluse uuendamise teatega, kirjad, milles tehti teatavaks ja selgitati 23. aprilli 2018. aasta ärakuulamist, ning teabenõuded, milles vaid uuriti hageja varalist olukorda.

234 Hageja väidab lisaks, et haldusmenetluse staadiumides on komisjon juhtumi haldamisel teinud arvukalt vigu, mis aitasid menetlusaja põhjendamatule pikenemisele kaasa.

235 Selle kohta olgu märgitud, et liidu õigus nõuab institutsioonidelt, et nad vaataksid haldusmenetlustes käsitletavaid asju läbi mõistliku aja jooksul (vt selle kohta 5. juuni 2012. aasta kohtuotsus Imperial Chemical Industries *vs.* komisjon, T-214/06, EU:T:2012:275, punkt 284).

236 Haldusmenetluse läbiviimisel mõistliku aja järgimise kohustus kujutab endast nimelt õiguse üldpõhimõtet, mida kordab ka harta artikli 41 lõige 1 (15. oktoobri 2002. aasta kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P ja C-254/99 P, EU:C:2002:582, punkt 167; 11. aprilli 2006. aasta kohtuotsus Angeletti *vs.* komisjon, T-394/03, EU:T:2006:111, punkt 162, ning 7. juuni 2013. aasta kohtuotsus Itaalia *vs.* komisjon, T-267/07, EU:T:2013:305, punkt 61).

237 Käesolevas asjas nähtub toimikust, et juhtumi käsitlemisel komisjonis järgnesid üksteisele neli alljärgnevat staadiumit, mis kestsid kokku kuus aastat ja üks kuu:

– esimene staadium, mis kestis aasta ja viis kuud, algas esimeste uurimistoimingutega ja lõppes vastuväiteteatise saatmisega Federacciaile ja puudutatud ettevõtjatele;

– järgmised kolm perioodi olid perioodid, mil võeti vastu 2002. aasta otsus, 2009. aasta otsus ning vaidlustatud otsus ning mis kestsid vastavalt üheksa kuud, kaks aastat ja üks kuu ning aasta ja üheksa kuud.

238 Kohtupraktikast tuleneb, et menetluse kestuse mõistlikkust tuleb hinnata iga juhtumi eripäraste asjaolude alusel, võttes eelkõige arvesse vaidluse tähtsust huvitatud isiku jaoks, asja keerukust ning hageja ja pädevate asutuste käitumist (vt selle kohta 15. oktoobri 2002. aasta kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P ja C-254/99 P, EU:C:2002:582, punktid 187 ja 188).

239 Esiteks, mis puudutab vaidluse tähtsust huvitatud isiku jaoks, siis olgu meenutatud, et konkurentsieeskirjade rikkumist käsitlevas kohtuasjas kujutavad alustingimusena õiguskindlus, mis peab ettevõtjatele olema garanteeritud, ning eesmärk tagada, et siseturul ei kahjustataks konkurentsi, endast märkimisväärset huvi mitte üksnes hagejatele endile ja nende konkurentidele, vaid ka kolmandatele isikutele, ja seda suure hulga puudutatud isikute ja mängus oleva rahalise huvi tõttu (vt 1. veebruari 2017. aasta kohtuotsus Aalberts Industries *vs.* Euroopa Liit, T-725/14, EU:T:2017:47, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).

240 Käesolevas asjas tuvastas komisjon vaidlustatud otsuses, et hageja on rikkunud ST artikli 65 lõiget 1, kuna ta osales 1. aprillist 1993 kuni 4. juulini 2000 betoonisarruseid puudutavas vältavas kokkuleppes või kooskõlastatud tegevuses, mille eesmärk või tagajärg oli hindade kindlaksmääramine ja tootmise või müügi piiramine või kontrollimine.

241 Selle järelduse põhjal määras komisjon hagejale 2,237 miljoni euro suuruse trahvi.

242 Neid asjaolusid arvestades võib asuda seisukohale, et asjas tehtav otsus oli hageja jaoks oluline.

243 Teiseks, mis puudutab juhtumi keerukust, siis tuleb märkida, et komisjoni vead puudutavad ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemise tagajärgi menetluse jaoks.

244 Tuleb aga meenutada, et nii sisulised kui ka menetlusküsimused, mis on seotud ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemise tõttu faktiliste asjaolude suhtes kohaldatavate eeskirjadega, on suhteliselt keerukad, nagu märkis komisjon.

245 Lisaks toimis kartell suhteliselt pika perioodi jooksul (10 aastat ja 7 kuud), puudutas suurt hulka ettevõtjaid (8 ettevõtjate gruppi, kuhu kuulusid kokku 11 äriühingut ja üks kutseühendus) ja hõlmas suurt hulka dokumente, mis esitati või saadi kontrollide käigus (ligikaudu 20 000 lehekülge).

246 Neid asjaolusid arvestades tuleb kohtuasja pidada keerukaks.

247 Kolmandaks, mis puudutab poolte käitumist, siis tuleb märkida, et komisjon oli pidevalt tegev suure hulga nõudmiste tõttu, mille talle esitasid mõned haldusmenetluses osalevad isikud.

248 Nii pidi komisjon vaidlustatud otsuse vastuvõtmise menetluses käsitlema arvukaid kirju, valmistades samal ajal ette 23. aprilli 2018. aasta ärakuulamist ja uurides haldusmenetluses osalevate isikute 4. detsembril 2018 esitatud kokkuleppe sõlmimise taotlust.

249 Hageja väidab, et komisjon tegi juhtumi haldamisel kaks viga, mis pikendasid põhjendamatult menetluse kestust:

– viga vastuväiteteatisele lisatud CD-ROM-ide ettevalmistamisel;

– 2009. aasta otsuse ja vaidlustatud otsuse väär teatavakstegemine.

250 Kuigi hageja ei täpsusta komisjoni kahe eespool viidatud veaga kaasnenud täiendavat aega, nähtub eespool punktidest 13 ja 14, et teine viga tõi igal juhul kaasa menetluse pikenemise vaid kahe kuu ja ühe nädala võrra.

251 Seega ei ole hageja esitanud tõendeid, mis võimaldaksid järeldada, et etteheidetud vigadel oli suur mõju menetluse pikkusele.

252 Neist asjaoludest kogumis nähtub, et haldusmenetluse staadiumide kestus ei ole ebamõistlik, arvestades juhtumile omaseid asjaolusid ja eelkõige selle keerukust kontekstis, kus komisjonile ei saa ette heita ühtegi seletamatu tegevusetuse perioodi haldusmenetluse nendes staadiumides.

253 Etteheide tuleb seega tagasi lükata.

b) Teine etteheide, mis puudutab menetluse kogukestust

254 Hageja kritiseerib juhtumi menetlemise kogukestust – st aega esimestest menetlustoimingutest kuni vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseni. Ta leiab, et asjaolu, et selle otsuse vastuvõtmise ajaks oli menetlus kestnud kokku ligi 19 aastat ja et see puudutas tegusid, millest mõned olid toime pandud enam kui 30 aastat tagasi, muutis menetluse kestuse mõistliku aja põhimõttega vastuolus olevaks.

255 Sellega seoses tuleb märkida, et mõistliku aja nõuet tuleb järgida nii menetluse iga staadiumi kui ka menetluse kui terviku läbiviimisel (vt selle kohta 15. oktoobri 2002. aasta kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P ja C-254/99 P, EU:C:2002:582, punktid 230 ja 231, ning kohtujurist Kokott'i ettepanek kohtuasjas Solvay *vs.* komisjon, C-109/10 P, EU:C:2011:256, punkt 239).

256 Tuleb tõdeda, et käesolevas asjas oli ajavahemik, mille jooksul haldusmenetlus tervikuna läbi viidi, erakordselt pikk, mistõttu komisjon vähendaski hagejatele lõpuks määratud trahvi (vt eespool punkt 212).

257 Haldusmenetluse kogukestust võib käesolevas asjas siiski selgitada toimiku keerukusega, arvestades, et teatud aspektides on see seletatav juhtumi enda asjaoludega, ja teisalt põhjustas selle toimiku eriline kontekst, nimelt ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemine (vt eespool punktid 243–246).

258 On tõsi, et komisjon tegi vigu ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemise tagajärgede hindamisel ning need vead tõid kaasa tühistamisi üksteise järel Üldkohtu ja Euroopa Kohtu poolt.

259 Siiski tuleb neid vigu ja nende võimalikku mõju haldusmenetluse kestusele hinnata kerkinud küsimuste keerukust arvestades.

260 Lisaks on haldusmenetluse kogukestus osaliselt seotud kohtulikust kontrollist tingitud katkestustega ja seega seotud liidu kohtule juhtumi erinevate aspektide kohta esitatud hagide arvuga.

261 Selle kohta tuleb märkida, et võimalus, mis on antud niisuguses olukorras olevatele ettevõtjatele, nagu hageja, kus nende juhtumit vaatavad rohkem kui üks kord läbi liidu haldusasutused ja olenevalt asjaoludest ka kohtuasutused, on loomulik osa süsteemist, mille aluslepingute koostajad on kehtestanud seoses kontrolliga tegevuse ja tehingute üle konkurentsi valdkonnas.

262 Nii ei saa ettevõtjad kogu protsessi lõpus kasutada argumendina haldusasutuse kohustust täita erinevaid formaalsusi ja teha erinevaid toiminguid enne konkurentsi valdkonnas lõpliku otsuse vastuvõtmist, ja ka õigust need formaalsused või toimingud edasi kaevata, et toetada oma väidet, et mõistlik aeg on ületatud (vt selle kohta kohtujurist Wahli ettepanek kohtuasjas Feralpi jt *vs.* komisjon, C-85/15 P, C-86/15 P ja C-87/15 P, C-88/15 P ja C-89/15 P, EU:C:2016:940, punkt 70).

263 Neil asjaoludel ei saa asuda seisukohale, et haldusmenetluse kestus tervikuna oli liiga pikk ja et see võis seega takistada komisjonil vastu võtta uut trahvi määramise otsust.

264 Etteheide tuleb seega tagasi lükata.

c) Kolmas etteheide, mis puudutab menetluse pikkuse mõju kaitseõigustele

265 Hageja väidab, et haldusmenetluse pikkus riivas tema kaitseõigusi. Tema hinnangul ei võimaldanud 23. aprilli 2018. aasta ärakuulamine haldusmenetluse pikkuse tõttu liikmesriikide konkurentsiasutustel ära kuulata kõiki isikuid, kelle arvamused võisid mõjutada tema võimet ennast kaitsta. Lisaks, kui ärakuulamine oleks toimunud vastavalt õigusnormidele, mis kehtisid enne 2002. aasta otsuse või isegi 2009. aasta otsuse vastuvõtmist, ei oleks Üldkohus võtnud seisukohta süüks pandava käitumise sisulise õigsuse kohta ning liikmesriikide esindajaid ei oleks mõjutatud ja neil ei oleks olnud eelarvamusi.

266 Sellega seoses tuleb meenutada, et nagu on märgitud eespool punktis 230, peavad selleks, et kohus tühistaks mõistliku aja põhimõtte rikkumise tõttu komisjoni tehtud otsuse, olema täidetud kaks tingimust. Kuna esimene (menetluse ebamõistlik kestus) ei ole täidetud, siis ei ole kolmandale etteheitele vastates põhimõtteliselt vaja kontrollida, kas haldusmenetluse pikkus takistas kaitseõiguste teostamist. Seda tuleb siiski täiendavalt analüüsida, et anda hageja tõstatatud mureküsimustele täielik vastus.

267 Esiteks tuleb tõdeda, et kogu menetluse jooksul oli hagejal vähemalt seitsmel korral võimalus väljendada oma seisukohta ja esitada oma argumendid (vt eespool punktid 3–6, 11, 24 ja 25).

268 Eelkõige oli hagejal haldusmenetluse kolmandas staadiumis võimalik oma seisukohta väljendada oma 1. veebruari 2018. aasta märkustes ja 23. aprilli 2018. aasta ärakuulamisel (vt eespool punktid 24 ja 25).

269 Teiseks võimaldas esimese väite analüüs tuvastada, et hageja kaitseõigusi ei mõjutanud asjaolu, et kõik eelnevatel ärakuulamistel osalenud isikud ei olnud 23. aprilli 2018. aasta ärakuulamisel kohal, ega asjaolu, et liikmesriikide konkurentsiasutuste esindajad teadsid nõuandekomitees oma

arvamuse avaldamise ajal, et asjasse puutuvate ettevõtjate suhtes oli varem tehtud kaks otsust, millest ühe jättis Üldkohus jõusse, ega ka asjaolu, et komisjon oli juba kahel korral juhtumi asjaolusid käsitlenud ning et selles küsimuses oli Üldkohus tema seisukohta kinnitanud (vt eespool punktid 59–162).

270 Neist asjaoludest tuleneb, et isegi kui eeldada, et haldusmenetluse kestust võib pidada mõistliku aja põhimõttega vastuolus olevaks, ei ole täidetud vaidlustatud otsuse tühistamiseks nõutavad tingimused, kuna hageja ei ole suutnud tõendada sellest kestusest tingitud kaitseõiguste rikkumist.

271 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et täidetud ei ole ühtegi nõuet selleks, et Üldkohus saaks vaidlustatud otsuse tühistada mõistliku aja põhimõtte rikkumise tõttu.

272 Etteheide ning kolmas väide tervikuna tuleb seega tagasi lükata.

3. Neljas väide, et rikutud on põhjendamiskohustust, ületatud pädevust ja rikutud on proportsionaalsuse põhimõtet

[…]

a) Esimene etteheide, mis puudutab piisavate selgituste puudumist põhjuste kohta, miks komisjon võttis vastu uue trahvi määramise otsuse

274 Hageja väidab, et komisjon ei ole piisavalt selgitanud põhjusi, miks ta menetluse uuendas, kasutades seega meelevaldselt talle selles valdkonnas kuuluvat kaalutlusõigust. Ta väidab sellega seoses veel, et komisjon leidis, et vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel oli endiselt oluline hoiatav mõju, selgitamata, miks oleks hoiatamine pidanud toimima oleviku ja tuleviku jaoks, ning täpsustamata vaidlustatud otsuses põhjuseid, miks hoiatav mõju oli – nagu ta kinnitas – „eriti soovitav sellisel turul nagu Itaalia sarrusevarraste turg“.

275 Sellega seoses tuleb märkida, et komisjonile on ELTL artikli 105 lõikega 1 antud ülesanne tagada ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamine.

276 Selleks tuleb komisjonil määratleda liidu konkurentsipoliitika ja seda rakendada (vt selle kohta 16. oktoobri 2013. aasta kohtuotsus Vivendi *vs.* komisjon, T-432/10, ei avaldata, EU:T:2013:538, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).

277 Selles raamistikus on komisjonil ulatuslik kaalutlusõigus, mida kinnitab määrus nr 1/2003, mille kohaselt juhul, kui komisjon tuvastab rikkumise esinemise, „võib“ ta esiteks kohustada ettevõtjaid rikkumist lõpetama (selle määruse artikli 7 lõige 1) ja teiseks määrata rikkumise toime pannud ettevõtjatele trahve (selle määruse artikli 23 lõige 2).

278 Konkurentsi valdkonnas anti seega komisjonile olenemata sellest, mis alusel ta juhtumit uurima hakkab – nimelt kas talle esitati kaebus või ta algatas uurimise ise –, pädevus otsustada, kas tegevust tuleb uurida või teha selle kohta otsus või määrata trahv, juhindudes prioriteetidest, mille ta määratleb oma konkurentsipoliitika raames.

279 Kuid komisjoni selline pädevus ei vabasta teda põhjendamiskohustusest (vt selle kohta 12. märtsi 2020. aasta kohtuotsus LL-Carpenter *vs.* komisjon, T-531/18, ei avaldata, EU:T:2020:91, punkt 90 ja seal viidatud kohtupraktika).

280 Olukorras, kus esiteks – nagu käesolevas asjas – tühistati komisjoni otsus kahel korral ja teiseks oli esimeste uurimistoimingute ja otsuse vastuvõtmise vaheline aeg erakordselt pikk, peab see institutsioon hea halduse põhimõtet järgides võtma arvesse menetluse kestust ja tagajärgi, mis sellel kestusel võisid olla tema otsusele asjasse puutuvate ettevõtjate suhtes menetlus uuendada, ning seega peab vastav hinnang kajastuma otsuse põhjenduses.

281 Komisjon aga just seda tegigi, esitades esiteks vaidlustatud otsuse põhjendustes 526–529 ja teiseks selle otsuse põhjendustes 536–573 üksikasjalikult põhjused, miks tema hinnangul tuli vastu võtta uus otsus, milles tuvastatakse rikkumine ja määratakse ettevõtjatele trahv.

282 Nii märkis komisjon kõigepealt, et tema arvates ei riku menetluse kestus kuidagi mõistliku aja põhimõtet (vaidlustatud otsuse põhjendused 528 ja 555) ning et ettevõtjate kaitseõigusi ei rikutud, kuna esiteks said nad esitada oma märkused menetluse uuendamise kohta ja teiseks esitasid nad ka oma argumendid 23. aprilli 2018. aasta ärakuulamisel. Sellega seoses täpsustas ta, et hageja ei esitanud ühtegi konkreetset tõendit oma väite toetuseks, mille kohaselt ei saanud ta oma kaitseõigusi täielikult teostada (vaidlustatud otsuse põhjendused 556 ja 557).

283 Komisjon möönis siiski, et ta rikkus menetlusnorme, ja tunnistas, et need võisid kaasa aidata menetluse kestuse pikenemisele.

284 Seetõttu kaalus ta vaidlustatud otsuses üldist huvi tagada konkurentsieeskirjade tõhus kohaldamine ja eesmärki piirata toime pandud menetlusnormi rikkumiste võimalikke tagajärgi (vaidlustatud otsuse põhjendus 559).

285 Selle kohta märkis komisjon, et asjaomased ettevõtjad osalesid 11 aastat rikkumises, mida peetakse üheks kõige tõsisemaks konkurentsipiiranguks. Ta märkis, et kui sellises kontekstis ei võeta uuesti vastu otsust, milles tuvastatakse ettevõtjate osalemine nimetatud rikkumises, oleks see vastuolus üldise huviga tagada liidu konkurentsiõiguse tõhus kohaldamine ning läheks kaugemale huvist piirata otsuse adressaatide põhiõiguste võimaliku rikkumise tagajärgi (vaidlustatud otsuse põhjendused 560 ja 561).

286 Kaalumise tulemusel jõudis komisjon järeldusele, et kuna rikkumine pandi toime, siis sai ta ainult vaidlustatud otsuse vastuvõtmisega tagada, et rikkumises osalejad ei jää karistamata ja et neid heidutatakse tulevikus sarnast tegevust toime panemast (vaidlustatud otsuse põhjendused 563–569).

287 Analüüsi lõpus täpsustas komisjon, et selleks et piirata negatiivseid tagajärgi, mis võib olla põhjustatud sellise menetluse pikkusega, mille eesmärk oli parandada uurimise käigus toimunud menetlusnormi rikkumised, mis ei ole omistatavad asjasse puutuvatele ettevõtjatele, otsustas ta vähendada määratud trahvide summat 50% võrra (vaidlustatud otsuse põhjendused 570–573).

288 Seega ilmneb, et komisjon esitas vaidlustatud otsuses üksikasjalikud põhjendused, millest nähtub selgelt ja üheti mõistetavalt põhjenduskäik, mida ta järgis selleks, et põhjendada uue otsuse vastuvõtmist vaatamata varem aset leidnud kahele tühistamisele.

[…]

296 Neist asjaoludest võib järeldada, et vaidlustatud otsuses komisjoni esitatud põhjendusest nähtub selgelt ja üheti mõistetavalt põhjenduskäik, mida ta järgis selleks, et põhjendada uue trahvi määramise otsuse vastuvõtmist, ning et etteheide tuleb seega tagasi lükata.

[…]

b) Viies etteheide, et rikutud on proportsionaalsuse põhimõtet

316 Hageja väidab, et komisjon rikkus proportsionaalsuse põhimõtet, kuna käesolevas asjas menetluse läbiviimist ja karistuse määramist ei saa pidada proportsionaalseks, arvestades möödunud aega ning vähenenud või isegi olematut kahju, mis on väidetavalt konkurentsile tekitatud.

317 Sellega seoses on oluline meelde tuletada, et proportsionaalsuse põhimõte, mis kuulub liidu õiguse üldpõhimõtete hulka, nõuab, et liidu institutsioonide aktid oleksid asjaomaste õigusnormidega taotletavate õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks sobivad ega läheks kaugemale sellest, mis on nende eesmärkide saavutamiseks vajalik, ning juhul, kui on võimalik valida mitme sobiva meetme vahel, tuleb rakendada kõige vähem koormavat meedet, ning tekitatud ebamugavused ei tohi olla seatud eesmärke arvestades ülemäära suured (vt selle kohta 13. novembri 1990. aasta kohtuotsus Fedesa jt, C-331/88, EU:C:1990:391, punkt 13, ning 14. juuli 2005. aasta kohtuotsus Madalmaad *vs.* komisjon, C-180/00, EU:C:2005:451, punkt 103).

318 Käesolevas asjas tuleb selleks, et otsustada, kas komisjon on rikkunud proportsionaalsuse põhimõtet, võtta arvesse järgmisi asjaolusid.

319 Esiteks, kui akt tühistatakse, nagu tehti 2009. aasta otsuse puhul, võib akti vastu võtnud institutsioon uuendada haldusmenetluse selles staadiumis, milles rikkumine aset leidis (vt eespool punktid 53 ja 54).

320 Teiseks ei muuda menetluse kestus iseenesest õigusvastaseks komisjoni poolt rikkumise tuvastamist või määratud trahvi summat. Need võib kahtluse alla seada ainult siis, kui esiteks rikub menetluse kestus mõistliku aja põhimõtet ja teiseks, kui mõistliku aja ületamine takistab kaitseõiguste teostamist (vt eespool punkt 230). Käesolevas asjas ilmneb esimese ja kolmanda väite analüüsist, et hageja ei saa sellistele rikkumistele tugineda.

321 Kolmandaks on asjakohased ja põhjendatud järgmised põhjused, millele komisjon vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel vaatamata möödunud ajale tugines:

– tagada konkurentsiõiguse tõhus kohaldamine ja vältida asjasse puutuvate ettevõtjate karistamata jätmist;

– heidutada seotud ettevõtjaid toime panemast uut konkurentsiõiguse rikkumist;

– lihtsustada keelatud kokkuleppe võimalike kahju kannatanute kahju hüvitamise nõuete esitamist.

322 Neljandaks pööras komisjon tähelepanu vaidlustatud otsuse adressaatide haldusmenetluse pikkuse tagajärgede piiramisele, vähendades trahvi summat 50% võrra.

323 Etteheide ja neljas väide tervikuna tuleb seega tagasi lükata.

4. Viies väide, et rikutud on non bis in idem *põhimõtet*

324 Hageja väidab, et *non bis in idem* põhimõte takistas vaidlustatud otsuse vastuvõtmist.

325 Komisjon vaidleb hageja argumentidele vastu.

326 Kõigepealt tuleb märkida, et hageja möönab, et tema puhul ei ole toimunud sanktsioonide kumuleerumist, vaid üksnes menetluste kumuleerimine, väites, et ka viimane on *non bis in idem* -põhimõttega keelatud.

327 Sellega seoses tuleb märkida, et *non bis in idem* põhimõte kajastub:

– esiteks harta artiklis 50, mille kohaselt „[k]edagi ei tohi uuesti kohtu alla anda ega karistada kuriteo eest, milles ta on liidu territooriumil seaduse järgi juba lõplikult õigeks või süüdi mõistetud“;

– teiseks EIÕK protokolli nr 7 artikli 4 lõikes 1.

328 *Non bis in idem* põhimõte, mis on *res judicata* põhimõtte otsene järelm, tagab õiguskindluse ja õigluse, kindlustades, et kui asjaomane isik on kohtu alla antud ja olenevalt olukorrast süüdi mõistetud, on tal kindlus, et sama rikkumise eest teda uuesti kohtu alla ei anta (3. aprilli 2019. aasta kohtuotsus Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie, C-617/17, EU:C:2019:283, punkt 33).

329 *Non bis in idem* põhimõte keelab konkurentsiasjades üldjuhul ettevõtjale uuesti sanktsiooni määrata või tema suhtes uuesti menetlust alustada sellise konkurentsivastase tegevuse tõttu, mille eest on talle juba sanktsioon määratud või mille puhul on tuvastatud tema vastutuse puudumine varasema otsusega, mille peale ei saa enam edasi kaevata (vt selle kohta 15. oktoobri 2002. aasta kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P ja C-254/99 P, EU:C:2002:582, punkt 59, ning 1. juuli 2009. aasta kohtuotsus ThyssenKrupp Stainless *vs.* komisjon, T-24/07, EU:T:2009:236, punkt 178).

330 *Non bis in idem* põhimõtte kohaldamine eeldab nimelt, et on otsustatud rikkumise esinemise üle või et on kontrollitud rikkumisele antud hinnangu õiguspärasust (15. oktoobri 2002. aasta kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P ja C-254/99 P, EU:C:2002:582, punkt 60).

331 Kui see nõue on täidetud, keelab *non bis in idem* põhimõte rikkumise esinemise uue sisulise hindamise, kui selle uue hindamise tulemusel:

– määrataks juhul, kui vastutus uuesti tuvastataks, lisaks esimesele sanktsioonile teine sanktsioon; või

– määrataks esimene sanktsioon, juhul kui teises otsuses tuvastataks vastutus, mis esimeses otsuses välistati (15. oktoobri 2002. aasta kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P ja C-254/99 P, EU:C:2002:582, punkt 61).

332 *Non bis in idem* põhimõttega ei ole aga vastuolus uue menetluse algatamine, mille ese on sama konkurentsivastane tegevus, kui esimene otsus tühistati menetluslikel põhjustel, ilma et etteheidetud faktilisi asjaolusid oleks sisuliselt kontrollitud, kuna tühistamisotsus ei tähenda sellises olukorras „õigeksmõistmist“ kriminaal- või väärteoasjades sellele mõistele antud tähenduses (15. oktoobri 2002. aasta kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon,

C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P ja C-254/99 P, EU:C:2002:582, punkt 62, ning 1. juuli 2009. aasta kohtuotsus ThyssenKrupp Stainless *vs.* komisjon, T-24/07, EU:T:2009:236, punkt 190).

333 Sellisel juhul ei lisandu uue otsusega kehtestatud karistused tühistatud otsusega määratud karistustele, vaid asendavad neid (15. oktoobri 2002. aasta kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P ja C-254/99 P, EU:C:2002:582, punkt 62, 1. juuli 2009. aasta kohtuotsus ThyssenKrupp Stainless *vs.* komisjon, T-24/07, EU:T:2009:236, punkt 190).

334 Käesolevas asjas tuleb tõdeda, et tänaseni ei ole üheski otsuses tehtud lõplikku otsust juhtumi sisu üle seoses hageja osalemisega talle ette heidetavates rikkumistes. Üldkohus tühistas 2002. aasta otsuse komisjoni kasutatud õigusliku aluse tõttu ning 2009. aasta otsus tühistati oluliste menetlusnormide rikkumise tõttu, ilma et kummalgi juhul oleks võetud lõplik seisukoht hageja esitatud sisuliste väidete kohta, mis puudutavad tema osalemist talle ette heidetavates tegudes. 9. detsembri 2014. aasta kohtuotsus Ferriere Nord *vs.* komisjon (T-90/10, ei avaldata, EU:T:2014:1035) on ainus otsus, kus neid väiteid käsitleti, kuid Euroopa Kohus tühistas selle tervikuna. Neil asjaoludel ei saa asuda seisukohale, et vaidlustatud otsuse vastuvõtmisega on komisjon hagejale sanktsiooni määranud või juhtumit menetlenud kaks korda seoses samade tegudega (vt selle kohta 15. oktoobri 2002. aasta kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P ja C-254/99 P, EU:C:2002:582, punkt 63).

335 Hagejale vaidlustatud otsuses määratud sanktsioon asendab 2009. aasta otsuses määratud sanktsiooni, mis omakorda asendas 2002. aasta otsuses määratud sanktsiooni. 2002. aasta otsuses ja seejärel 2009. aasta otsuses määratud trahvi alusel hageja makstud summad, maksti talle nende kahe otsuse tühistamise järel tagasi.

336 Neil asjaoludel ei saa asuda seisukohale, et *non bis in idem* põhimõtet on rikutud.

[…]

342 Eeltoodust nähtub, et *non bis in idem* põhimõte ei takistanud vaidlustatud otsuse vastuvõtmist. Seega tuleb viies väide tagasi lükata.

5. Kuues väide, et määruse nr 1/2003 artiklis 25 kehtestatud aegumise regulatsioon on õigusvastane

343 Hageja nõuab määruse nr 1/2003 artiklis 25 ette nähtud aegumistähtaja kohaldamata jätmist põhjusel, et see tähtaeg rikub tema arvates esiteks mõistliku aja põhimõtet ja teiseks proportsionaalsuse põhimõtet.

344 Väitele vaieldakse vastu vastuvõetavuse ja sisu osas.

345 Vastuvõetavuse kohta väidab komisjon, keda toetab nõukogu, et õigusvastasuse väide ei ole piisavalt põhjendatud ja see on esitatud ebaselgelt.

346 Sellega seoses tuleb märkida, et oma menetlusdokumentides selgitas hageja etteheiteid, millele ta määruse nr 1/2003 artikli 25 vastu tugineb, märkides esiteks ära nende õigusliku aluse, nimelt mõistliku aja põhimõtte ja proportsionaalsuse põhimõtte rikkumise, ning teiseks argumendid,

mis on esitatud selle seisukoha põhjendamiseks, mille kohaselt sisuliselt on määruse nr 1/2003 artikkel 25 õigusvastane, kuna see võimaldab komisjonil võtta vastu sanktsiooni määramise otsuse neid põhimõtteid rikkudes.

347 Lisaks nähtub komisjoni ja nõukogu menetlusdokumentidest, et neil oli võimalik mõista hageja esitatud vastuväiteid.

348 Seega on käesolev väide vastuvõetav.

349 Sisulistes küsimustes esitab hageja kaks argumenti.

350 Esiteks väidab ta, et liidu seadusandja rikkus mõistliku aja põhimõtet, kui ta ei näinud määruse nr 1/2003 artiklis 25 ette, et pärast mõistliku aja möödumist ei ole komisjonil, olenemata viie- või kümneaastasest tähtajast ja sõltumata peatamisest, mis võib kohtumenetluse korral toimuda, võimalik võtta vastu rikkumist tuvastav otsus ja igal juhul määrata trahv.

351 Sellega seoses tuleb meenutada, et konkurentsi valdkonnas on aegumistähtaeg reguleeritud määruse nr 1/2003 artiklis 25 järgmiselt:

– aegumistähtaeg on viis aastat (artikli 1 punkt b koostoimes artikli 23 lõike 2 punktiga a);

– selle võivad katkestada komisjoni võetavad meetmed, mille eesmärgiks on rikkumist uurida või algatada selle suhtes menetlus (lõige 3); sellisel juhul muudab katkemine tagasiulatuvalt olematuks juba kulgenud tähtaja ning on lähtepunktiks uuele; katkemise korral möödub aegumistähtaeg hiljemalt kümne aasta möödudes, ilma et komisjon oleks määranud trahvi või karistusmakset (lõige 5);

– aegumistähtaja kulgemine peatub Euroopa Kohtule komisjoni otsuse peale esitatud hagide menetlemise ajaks, sellisel juhul pikeneb aegumistähtaeg peatumise aja võrra (lõige 6).

352 Mis puudutab mõistliku aja põhimõtet, siis see ei ole ette abstraktselt kehtestatud või kindlaks määratud kõikide menetluste puhul, mida see puudutada võib, vaid selle hindamisel tuleb arvestada iga juhtumi eripäraseid asjaolusid, mille hulgas on vaidluse tähtsus, juhtumi keerukus ning hageja ja pädevate asutuste käitumine (vt selle kohta 15. oktoobri 2002. aasta kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs*. komisjon, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P ja C-254/99 P, EU:C:2002:582, punktid 187 ja 188).

353 Hageja heidab liidu seadusandjale ette seda, et ta ei näinud määruse nr 1/2003 artiklis 25 ette maksimaalset tähtaega, mille möödumisel on komisjoni igasugune sekkumine välistatud, isegi kui aegumistähtaeg on peatunud.

354 Sellega seoses tuleb märkida, et sellisena nagu see on sõnastatud, on määruse nr 1/2003 artikkel 25 liidu seadusandja poolt talle antud pädevuse raames kahe sellise eesmärgi ühitamise tulemus, mis võivad nõuda teineteisele vastukäivaid meetmeid, st ühelt poolt nõue tagada õiguskindlus, vältides seda, et lõputult saaks vaidlustada aja möödudes kindlustunud olukordi ning teiselt poolt nõue tagada õigusest kinnipidamine liidu õiguse rikkumisi menetledes, tuvastades ja nende eest karistusi määrates (vt selle kohta 6. oktoobri 2005. aasta kohtuotsus Sumitomo Chemical ja Sumika Fine Chemicals *vs*. komisjon, T-22/02 ja T-23/02, EU:T:2005:349, punkt 82).

355 Hageja ei ole käesolevas asjas aga tõendanud, et liidu seadusandja ületas nende erinevate eesmärkide ühitamisel kaalutlusruumi, mida selle raames talle on antud. Nimelt on pädevusel kontrolle teha ja sanktsioone määrata kaks ranget piiri. On tõsi, et aegumistähtaeg peatub, kui liidu kohtule esitatakse hagi. Siiski on selle võimaluse rakendumiseks vaja toimingut, mille teevad ettevõtjad ise. Liidu seadusandjale ei saa ette heita asjaolu, et pärast mitme hagi esitamist, millest igaühe on esitanud asjasse puutuvad ettevõtjad, võetakse menetluse lõpus otsus vastu mõne aja pärast..

356 Selline ühitamine liidu seadusandja poolt näib seda enam sobiv, et õigussubjektid, kes kurdavad ebamõistlikult pika menetluse üle, võivad selle pikkuse vaidlustada, nõudes selle menetluse lõpus vastu võetud otsuse tühistamist, mis on võimalik ainult olukordades, kus mõistliku aja ületamine takistas kaitseõiguste teostamist, või kui mõistliku aja ületamine kaitseõigusi ei rikkunud, esitades liidu kohtule kahju hüvitamise nõude (vt eespool punkt 215).

357 Seega tuleb argument tagasi lükata.

358 Teiseks väidab hageja, et määruse nr 1/2003 artikkel 25 on vastuolus proportsionaalsuse põhimõttega, kuna selles mööndakse, et ettevõtjad jäetakse ebakindlasse olukorda ülemäära pika aja jooksul, võimaldades komisjonil nende suhtes menetluse läbi viia pärast sellise tähtaja möödumist, mis võib olla peatunud või katkenud.

359 Sellega seoses on oluline meelde tuletada, nagu märgitud eespool punktis 317, et proportsionaalsuse põhimõte nõuab, et liidu institutsioonide aktid oleksid asjaomaste õigusnormidega taotletavate õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks sobivad ega läheks kaugemale sellest, mis on nende eesmärkide saavutamiseks vajalik, ning juhul, kui on võimalik valida mitme sobiva meetme vahel, tuleb rakendada kõige vähem koormavat meedet, ning tekitatud ebamugavused ei tohi olla seatud eesmärke arvestades ülemäära suured (vt selle kohta 13. novembri 1990. aasta kohtuotsus Fedesa jt, C-331/88, EU:C:1990:391, punkt 13, ning 14. juuli 2005. aasta kohtuotsus Madalmaad *vs.* komisjon, C-180/00, EU:C:2005:451, punkt 103).

360 Nagu aga märgitud eespool punktis 351, on aegumistähtaeg viis aastat.

361 Aegumistähtaja katkestavad komisjoni võetavad meetmed, mille eesmärk on rikkumist uurida või algatada selle suhtes menetlus, kusjuures aegumistähtaeg möödub hiljemalt kümne aasta jooksul. Sellise tähtaja kehtestamisega seati komisjoni tegevusele range ajaline limiit.

362 Lisaks, nagu on märgitud ka eespool punktis 351, pikendatakse aegumistähtaega ajavahemiku võrra, mil aegumine on komisjoni otsuse peale esitatud hagide menetlemise ajaks peatunud. Kohtupraktikast nähtub, et peatamine välistab selle, et rikkumiste menetlemist takistaks menetluste algatamine, mille kulu üle puudub komisjonil kontroll (vt selle kohta 15. oktoobri 2002. aasta kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P ja C-254/99 P, EU:C:2002:582, punkt 144).

363 Seega puudutab määruse nr 1/2003 artikli 25 lõige 6 juhtumeid, kus komisjoni tegevusetus ei ole temal lasuva hoolsuskohustuse rikkumise tulemus (vt selle kohta 15. oktoobri 2002. aasta kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P ja C-254/99 P, EU:C:2002:582, punkt 144).

364 Selleks et teha kindlaks, kas artiklis 25 esineb õigusvastasus, mida hageja ette heidab, tuleb märkida, et aegumine, mis takistab aja möödumisel kindlustunud olukordade lõputult kahtluse alla seadmist, tugevdab õiguskindlust, kuid võib ka võimaldada selliste olukordade kindlustumist, mis olid vähemalt algupäraselt seadusega vastuolus (6. oktoobri 2005. aasta kohtuotsus Sumitomo Chemical ja Sumika Fine Chemicals *vs*. komisjon, T-22/02 ja T-23/02, EU:T:2005:349, punkt 82).

365 Analüüsi täiendamiseks tuleb meenutada, et õigussubjektid, kes kurdavad ebamõistlikult pika menetluse üle, võivad selle pikkuse vaidlustada, nõudes selle menetluse lõpus vastu võetud otsuse tühistamist, mis on võimalik ainult olukordades, kus mõistliku aja ületamine takistas kaitseõiguste teostamist, või kui mõistliku aja ületamine kaitseõigusi ei rikkunud, esitades liidu kohtule kahju hüvitamise nõude.

366 Neil asjaoludel ei saa asuda seisukohale, et liidu seadusandja on aegumise regulatsiooniga taotletavate eesmärkide hindamisel kehtestanud süsteemi, mis sisaldab meetmeid, mis ei ole vajalikud või isegi kasulikud, või meetmeid, mida võib asendada muude meetmetega, mis on puudutatud ettevõtjate kaitsmiseks sama tõhusad, ilma et see takistaks lubamatult uurimise või menetluse tõhusust.

367 Järelikult tuleb kuues väide ja seega esimene nõue tühistada vaidlustatud otsus tagasi lükata.

B. Teise võimalusena esitatud nõue vähendada määratud trahvi summat

[…]

1. Kaheksas väide, et trahvisumma suurendamine korduvuse alusel on õigusvastane

[…]

a) Esimene etteheide, et korduvuse arvessevõtmisel on rikutud kaitseõigusi

535 Hageja väidab, et komisjoni poolt korduvuse alusel trahvi põhisumma suurendamine 50% võrra on õigusvastane, kuna talle ei antud haldusmenetluses võimalust esitada selle kohta märkusi, rikkudes sellega tema kaitseõigusi.

536 Täpsemalt ei teatanud komisjon vastuväiteteatises oma kavatsusest võtta seda raskendavat asjaolu arvesse, see teatis sisaldas üksnes:

– kõigile ettevõtjatele kohalduvat üldist kinnitust, et komisjon võtab arvesse kõiki raskendavaid asjaolusid;

– viidet varasemale sanktsiooni määramise otsusele, st komisjoni 2. augusti 1989. aasta otsusele 89/515/EMÜ EMÜ asutamislepingu artikli 85 kohaldamise menetluse kohta (IV/31.553 – keevitatud terasvõrgud) (EÜT 1989, L 260, lk 1), ilma mingi seoseta korduvuse võimaliku arvesse võtmisega, kuna see oli esitatud ühes joonealuses märkuses selleks, et määratleda selle juhtumi asjasse puutuvad tooted.

537 Hageja väidab, et hiljem ei esitatud mingit täiendavat teavet, kuigi komisjonil oli mitmel korral võimalus teavitada asjaomaseid ettevõtjaid, sh hagejat selles küsimuses, eelkõige täiendavas vastuväiteteatises, 15. detsembri 2017. aasta kirjas, milles teatati menetluse uuendamisest, järgnevates teabenõuetes, 23. aprilli 2018. aasta ärakuulamisel või eespool punktis 27 mainitud 21. juuni 2019. aasta koosolekul komisjoni teenistustega.

538 Sellega seoses tuleb märkida, et kui komisjon kavatseb panna juriidilisele isikule süüks konkurentsiõiguse rikkumise ja kavatseb selle raames võtta tema suhtes arvesse korduvust kui raskendavat asjaolu, siis peab vastuväiteteatis, mille ta sellele isikule saadab, sisaldama kõiki asjaolusid, mis võimaldavad viimasel tagada enda kaitse, eelkõige neid asjaolusid, mis tõendavad, et korduvuse tingimused on juhtumi puhul täidetud (vt selle kohta 5. märtsi 2015. aasta kohtuotsus komisjon jt *vs.* Versalis jt, C-93/13 P ja C-123/13 P, EU:C:2015:150, punkt 96).

539 Sellega seoses võttis komisjon oma teatise ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamise menetluste läbiviimise parima tava kohta (ELT 2011, C 308, lk 6) punktis 84 kohustuse märkida vastuväiteteatises „piisavalt täpselt“ asjaolud, mis võivad kujutada endast raskendavaid asjaolusid.

540 Ent kohtupraktika kohaselt tuleb korduvust pidada asjaoluks, mis võib olla raskendav (vt selle kohta 11. märtsi 1999. aasta kohtuotsus Thyssen Stahl *vs.* komisjon, T-141/94, EU:T:1999:48, punkt 618, ja 11. märtsi 1999. aasta kohtuotsus Unimétal *vs.* komisjon, T-145/94, EU:T:1999:49, punkt 585).

541 Eespool punktides 538–540 kirjeldatud kohustus tuleneb kaitseõiguste tagamise kohustusest, mille suhtes kehtib üldpõhimõte, et igas menetluses, mis võib kaasa tuua karistuse, eriti trahvi või karistusmakse määramise, tuleb asjasse puutuvatele ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele anda haldusmenetluses võimalus tõhusalt väljendada oma seisukohta nende vastu esitatud faktide, väidete ja asjaolude tõelevastavuse ja asjakohasuse kohta (vt selle kohta 20. märtsi 2002. aasta kohtuotsus LR AF 1998 *vs.* komisjon, T-23/99, EU:T:2002:75, punkt 189 ja seal viidatud kohtupraktika).

542 Kui liidu kohus kontrollib, kas kaitseõiguse põhimõtet on järgitud, peab ta arvesse võtma juhtumi kõiki asjaolusid, tagamaks, et komisjoni kavatsus tuvastada rikkumine või konkreetne asjaolu oli asjaomasele ettevõtjale piisavalt ettenähtav, et saaks asuda seisukohale, et talle anti võimalus esitada asjasse puutuva küsimuse kohta oma märkused.

543 Käesolevas asjas oli 26. märtsi 2002. aasta vastuväiteteatise 2. joonealuses märkuses märgitud, et hageja suhtes oli varem tehtud otsus, milles tuvastati, et ta on toime pannud konkurentsieeskirjade raske rikkumise, ja määrati talle selle eest konkreetne karistus.

544 Lisaks on vastuväiteteatises märgitud, et komisjon kavatses määrata trahvi adressaatidest ettevõtjatele, sealhulgas hagejale, võttes arvesse erinevaid asjaolusid.

545 Nii oli vastuväiteteatise põhjenduses 314 märgitud, et trahvisumma kindlaksmääramisel võtab komisjon arvesse juhtumi asjaolusid ning eelkõige rikkumise raskust ja kestust, tuletades meelde, et selline kokkulepe või kooskõlastatud tegevus nagu hinna- ja turgude jagamise kartell kujutab endast liidu õiguse väga rasket rikkumist.

546 Vastuväiteteatise põhjenduses 314 teatas komisjon samuti oma kavatsusest, et igale ettevõtjale määratava trahvi summa kajastaks tema puhul raskendavaid või kergendavaid asjaolusid, kusjuures trahvi summa tuleb kindlaks määrata tasemel, mis tagab piisava hoiatava mõju.

547 Seejärel teatas komisjon hagejale 15. detsembri 2017. aasta kirjas, milles ta teatas haldusmenetluse uuendamisest, et menetluse lõpus tehtavas otsuses tugineb ta vastuväidetele, mis tulenevad vastuväiteteatisest, mille kohta võeti vastu 2002. aasta ja 2009. aasta otsused.

548 Nendes otsustes võeti aga korduvust arvesse hageja trahvisumma arvutamisel raskendavate asjaoludena.

549 Niivõrd, kuivõrd see on vajalik, tuleb lisada, et 15. detsembri 2017. aasta kirjas rõhutas komisjon asjaolu, et ärakuulamisel võivad asjaomased ettevõtjad üksikasjalikult ja piiramatult vaielda kõigi juhtumi aspektide üle, andes nii hagejale kui ka asjaomasele ettevõtjale võimaluse näidata vajaduse korral, miks ta leiab, et korduvust ei saa tema suhtes raskendavate asjaoludena arvesse võtta.

550 Neil asjaoludel tuleb kõigi juhtumi asjaolude analüüsi tulemusel märkida, et käesolevas asjas olid tingimused täidetud esiteks selleks, et komisjoni kavatsus võtta korduvuse alusel arvesse varem hagejale adresseeritud sanktsiooni määramise otsust oleks piisavalt ettenähtav, ja teiseks selleks, et viimati mainitul oleks võimalus esitada selle kohta oma seisukohad.

551 Etteheide tuleb seega tagasi lükata.

b) Teine etteheide, mis puudutab kahe arvesse võetud rikkumise vahelist aega

552 Hageja väidab, et ajavahemik, mida võeti arvesse korduvuse hindamisel, st aeg, mis möödus esimese rikkumise tuvastamisest kuni hetkeni, mil asjaomane ettevõtja pani toime uue õigusvastase teo, oli käesolevas asjas üheksa aastat, kuna ta osales keelatud kokkuleppes 1998. aastal, mitte 1993. aastal, nagu leidis komisjon vaidlustatud otsuses. Selline ajavahemik on aga liiga pikk, et võtta arvesse korduvust.

553 Sellega seoses tuleb meenutada, et hoiatamise eesmärgil on korduvus asjaolu, mis kohtupraktika kohaselt õigustab trahvi põhisumma olulist suurendamist. Korduvus kujutab endast nimelt tõendit selle kohta, et varem määratud sanktsioon ei olnud piisavalt hoiatav (vt 8. juuli 2008. aasta kohtuotsus BPB *vs*. komisjon, T-53/03, EU:T:2008:254, punkt 398 ja seal viidatud kohtupraktika).

554 Mis puudutab aega, mis möödus kahe rikkumise vahel, siis ei näe määrus nr 1/2003 ega suunised määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja [ST] artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171; edaspidi „1998. aasta suunised“) ette maksimaalset tähtaega korduvuse arvessevõtmiseks, ning on leitud, et sellise tähtaja puudumine ei riku iseenesest õiguskindluse põhimõtet (17. juuni 2010. aasta kohtuotsus Lafarge *vs*. komisjon, C-413/08 P, EU:C:2010:346, punktid 66 ja 67).

555 Kuigi korduvuse tuvastamine ei ole vastuolus ühegi aegumistähtajaga, ei tohi komisjon proportsionaalsuse põhimõtte järgimiseks siiski arvesse võtta ühte või mitut varasemat otsust, millega ettevõtjat karistatakse, ajalise piiranguta (17. juuni 2010. aasta kohtuotsus Lafarge *vs*. komisjon, C-413/08 P, EU:C:2010:346, punkt 70).

556 Liidu kohus peab seega kontrollima, kas juhtumi asjaolusid arvestades on trahvisumma suurendamine korduvuse alusel õigustatud eelkõige seetõttu, et see annab tunnistust asjaomase ettevõtja kalduvusest eirata konkurentsieeskirju, arvestades eelkõige aega, mis möödus varasema konkurentsieeskirjade rikkumise ja kõnealuse rikkumise vahel (vt selle kohta 17. juuni 2010. aasta kohtuotsus Lafarge *vs*. komisjon, C-413/08 P, EU:C:2010:346, punkt 70).

557 Arvestades, et käesolevas asjas lükati tagasi seitsmes väide, milles hageja vaidlustas tõendid, mille komisjon kogus selleks, et tõendada, et ta osales rikkumises alates 1. aprillist 1993, oli nende kahe rikkumise vaheline aeg kolm aastat ja kaheksa kuud, mitte üheksa aastat, nagu ta väidab.

558 Sellega seoses tuleb märkida, et kohtupraktika kohaselt võib kahe rikkumise vahele jäävat veidi alla kümne aastast ajavahemikku pidada suhteliselt lühikeseks ja see annab seega tunnistust ettevõtja kalduvusest mitte teha kohaseid järeldusi konkurentsieeskirjade rikkumise tuvastamisest tema suhtes (8. veebruari 2007. aasta kohtuotsus Groupe Danone *vs.* komisjon, C-3/06 P, EU:C:2007:88, punkt 40).

559 Selles kontekstis võis komisjon õigustatult leida, et käesolevas asjas oli trahvi põhisumma suurendamine korduvuse alusel õigustatud, arvestades hageja kalduvust rikkuda konkurentsieeskirju, millest annab tunnistust lühike ajavahemik kahe kõnealuse rikkumise vahel ehk kolm aastat ja kaheksa kuud.

[…]

564 Etteheide tuleb seega tagasi lükata.

c) Kolmas etteheide, mis puudutab arvessevõetud rikkumiste ja vaidlustatud otsuse vastuvõtmise vahelist aega

565 Kõigepealt tuleb märkida, et eelmise etteheite analüüsimisel hindas Üldkohus aega, mis möödus kahe rikkumise vahel, mida komisjon korduvuse alusel arvesse võttis.

566 Kolmandas etteheites palub hageja liidu kohtul hinnata proportsionaalsuse põhimõtte seisukohast teist ajavahemikku, nimelt aega, mis jäi ühelt poolt korduvuse arvessevõtmisel arvesse võetud rikkumiste ja teiselt poolt vaidlustatud otsuse, milles komisjon suurendas trahvi põhisummat korduvuse alusel, vastuvõtmise vahele.

567 Hageja leiab, et kuna see aeg on liiga pikk, ei saa korduvus omada hoiatavat mõju ega täita seega oma eesmärki, mistõttu komisjon rikub proportsionaalsuse põhimõtet, kui ta sellisel juhul korduvuse arvesse võtab.

568 Oma seisukoha põhjendamiseks rõhutab hageja käesoleva juhtumi erilisi asjaolusid, kus 2002. ja 2009. aasta otsuste tühistamise tõttu võttis komisjon esimese rikkumise puhul korduvuse alusel arvesse 1985. aastal ehk 34 aastat varem alanud tegevust, mis tuvastati 1989. aastal ehk 30 aastat tagasi, et karistada tegevuse eest, mis lõppes 2000. aastal ehk 19 aastat enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist.

569 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt peavad institutsioonide aktid olema asjaomaste õigusnormidega taotletavate õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks sobivad ega tohi minna kaugemale sellest, mis on nende eesmärkide saavutamiseks vajalik, ning juhul, kui on võimalik valida mitme sobiva meetme vahel, tuleb rakendada kõige vähem koormavat meedet, ning tekitatud ebamugavused ei tohi olla seatud eesmärke arvestades ülemäära suured (vt selle kohta 13. novembri 1990. aasta kohtuotsus Fedesa jt, C-331/88, EU:C:1990:391, punkt 13, ning 14. juuli 2005. aasta kohtuotsus Madalmaad *vs.* komisjon, C-180/00, EU:C:2005:451, punkt 103).

570 Korduvuse osas nõuab kohtupraktika komisjonilt, et trahvisumma kindlaksmääramiseks tagaks ta oma tegevuse hoiatava mõju. Hoiatava mõju tagamise vahendiks on aga trahvi summa suurendamisel korduvuse arvesse võtmine. Korduvuse arvesse võtmise eesmärk on seega mõjutada ettevõtjaid, kellel on kalduvus konkurentsieeskirju rikkuda, oma käitumist muutma (vt selle kohta 13. juuli 2011. aasta kohtuotsus Shell Petroleum jt *vs.* komisjon, T-38/07, EU:T:2011:355, punkt 98 ja seal viidatud kohtupraktika).

571 Eespool punktis 553 viidatud kohtupraktika kohaselt on korduvus asjaolu, mis õigustab trahvi põhisumma olulist suurendamist, kuna see tõendab, et varem määratud karistus ei olnud piisavalt hoiatav.

572 Nagu on märgitud eespool punktis 555, ei ole komisjon korduvuse tuvastamisel seotud võimaliku aegumistähtajaga. Ta ei saa siiski võtta arvesse varasemat otsust või otsuseid, millega ettevõtjale karistus määrati, ajalise piiranguta.

573 Korduvuse tuvastamine ja spetsiifiliste tunnuste hindamine kuuluvad komisjoni kaalutlusõiguse hulka ning komisjon võib korduvuse alusel suurendamismäära kindlaksmääramisel võtta igal üksikjuhul arvesse asjaolusid, mis kinnitavad ettevõtja kalduvust rikkuda konkurentsieeskirju (vt selle kohta 13. juuli 2011. aasta kohtuotsus Shell Petroleum jt *vs.* komisjon, T-38/07, EU:T:2011:355, punkt 98).

574 Seega ei saa komisjonile ette heita, et ta võttis käesolevas asjas arvesse korduvust seoses ajavahemikuga, mis möödus esimesest tuvastatud rikkumisest või esimestest tuvastatud rikkumistest ning vaidlustatud otsuses karistatud rikkumiseni. Nimelt on see asjaolu, mis annab tunnistust ettevõtja kalduvusest konkurentsieeskirju rikkuda ja mis õigustab seega soovi suunata selle ettevõtja käitumine konkurentsieeskirjade järgimisele (vt selle kohta 25. oktoobri 2005. aasta kohtuotsus Groupe Danone *vs.* komisjon, T-38/02, EU:T:2005:367, punkt 354, ning 13. detsembri 2012. aasta kohtuotsus Versalis ja Eni *vs.* komisjon, T-103/08, ei avaldata, EU:T:2012:686, punkt 266).

575 Nagu on märgitud eespool punktis 557, oli asjaomane ajavahemik lühike, kuna see oli kolm aastat ja kaheksa kuud. Kuna hageja kalduvus rikkuda konkurentsieeskirju oli tõendatud, siis ei saa komisjonile põhjendatult ette heita, et ta andis vaidlustatud otsusele hoiatav mõju, ja seda vaatamata asjaolule, et uurimine kestis mõnda aega tema teadmatuse tõttu kohtumenetluste tulemuse suhtes.

576 Hageja väidab siiski, et kuna rikkumised olid vanad, ei saanud vaidlustatud otsusel olla enam selle vastuvõtmise ajal mingit hoiatavat mõju. Lisaks väidab ta, et alates 2000. aastast hoidus ta igasugusest rikkumisest.

577 Sellega seoses tuleb meenutada, nagu on märgitud eespool punktides 298–300, et kuigi ei saa välistada, et kogu uurimise vältel hagejat ähvardaval sanktsioonil ja kahel korral sanktsiooni määramisel võis olla teatav hoiatav mõju, paneb siiski just sanktsioon, st korduvuse alusel suurendatud komisjoni määratud trahvi tasumine ettevõtja tegelikult loobuma konkurentsieeskirjade uue rikkumise toimepanemisest.

578 Neil asjaoludel ei rikkunud komisjon proportsionaalsuse põhimõtet, kui ta tagas korduvuse arvessevõtmisega, et vaidlustatud otsuses hagejale määratud trahv on piisavalt hoiatav.

579 Kõigil esitatud põhjustel tuleb etteheide tagasi lükata.

[…]

2. Järeldus trahvisumma vähendamise nõude kohta

645 Kuna vaidlustatud otsuses ei ole rikutud materiaal- ega menetlusõiguse norme (vt eespool punktid 530, 606 ja 643), ei saa trahvisumma vähendamise nõuet rahuldada osas, milles palutakse, et Üldkohus teeks nende materiaal- või menetlusõiguse normide rikkumisest tulenevalt trahvisumma kohta oma järeldused (vt selle kohta 17. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Orange Polska *vs.* komisjon, T-486/11, EU:T:2015:1002, punkt 226).

646 Kui liidu kohus teostab oma täielikku pädevust, mis on ette nähtud ELTL artiklis 261 ja määruse nr 1/2003 artiklis 31, on tal lisaks pelgale seaduslikkuse kontrollile, mis võimaldab ainult tühistamishagi rahuldamata jätta või vaidlustatud akt (täielikult või osaliselt) tühistada, võtta siiski arvesse kõiki faktilisi asjaolusid, et vajaduse korral sanktsiooni suurust muuta (vt selle kohta 3. septembri 2009. aasta kohtuotsus Prym ja Prym Consumer *vs.* komisjon, C-534/07 P, EU:C:2009:505, punkt 86 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 10. novembri 2021. aasta kohtuotsus Google ja Alphabet *vs.* komisjon (Google Shopping), T-612/17, edasi kaevatud, EU:T:2021:763, punkt 605).

647 Oma täieliku pädevuse teostamisel võib liidu kohus määratud trahvi tühistada, seda vähendada või isegi suurendada (vt 19. detsembri 2013. aasta kohtuotsus Siemens jt *vs.* komisjon, C-239/11 P, C-489/11 P ja C-498/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:866, punkt 334 ja seal viidatud kohtupraktika).

648 Neil asjaoludel võib liidu kohus vajaduse korral ka anda määratud trahvi suuruse kindlaksmääramise kohta teistsuguseid hinnanguid, kui andis komisjon (vt 21. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Galp Energía España jt *vs.* komisjon, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punkt 75).

649 Seega tuleb toimiku kõiki asjaolusid, eelkõige neid, millele hageja tugineb, arvesse võttes analüüsida, kas Üldkohus peab oma täieliku pädevuse raames komisjoni määratud trahvisumma asendama põhjendusel, et see ei ole sobiv (17. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Orange Polska *vs.* komisjon, T-486/11, EU:T:2015:1002, punkt 227).

650 Siiski märkis hageja vaidlustatud otsuse proportsionaalsust kritiseerides, et tema arvates oleks komisjon pidanud juhtumi asjaolusid arvestades menetluse lõpetama või juhul, kui ta kavatses vastu võtta otsuse, vähemalt talle trahvi määramata jätma.

651 Sellega seoses tuleb märkida, et vaidlustatud otsuses vähendas komisjon hageja trahvi suurust, tuvastamata mõistliku aja ega kaitseõiguste rikkumist, põhjendades seda järgmiselt:

– „arvestades […] ühelt asutamislepingult teisele üleminekuga tekkinud ebakindlust, mis on erandlik asjaolu, mida tollal ei olnud kohtupraktikas selgelt käsitletud, […] peab komisjon vajalikuks vähendada käesoleva otsuse adressaatide trahvi“ (põhjendus 570);

– trahvi vähendatakse selleks, „et piirata nende jaoks negatiivseid tagajärgi, mille võis tekitada menetluse pikk kestus, mis oli vajalik selleks, et heastada menetlusnormi rikkumised, mis menetluses toime pandi ja mis ei ole omistatavad käesoleva otsuse adressaatidele“ (põhjendus 570);

– „trahvi summa spontaanset vähendamist komisjoni poolt tuleb pidada piisavaks […], et piirata võimalikke negatiivseid tagajärgi, mis menetluse pika kestuse tõttu on adressaatidele põhjustatud“ (põhjendus 572);

– „[a]dressaatide […] trahve vähendatakse piisavalt […], et piirata võimalikke kahjulikke tagajärgi, mis tekitati komisjoni toime pandud menetlusnormi rikkumistega“ (põhjendus 573);

– „komisjon leiab […], et menetlusnormi rikkumised, mille ta pani toime ESTÜ asutamislepingult EÜ asutamislepingule üleminekul, ja menetluse pikem kestus, mis nendest rikkumistest võis tingitud olla, võib õigustada käesoleva otsuse adressaatide jaoks piisavat hüvitist“ (põhjendus 991);

– „võttes arvesse kaalutlusõigust, mis on komisjonil trahvide määramisel, võib ta […] [vähendada] käesoleva otsuse adressaatide trahvi, hinnates seda nii, et see ei karista adressaate menetlusnormi rikkumiste eest, mida nemad ei ole toime pannud ja mis samas ei ole nii olulised, et kahjustaksid põhimõtet, mille kohaselt on kartellid konkurentsiõiguse väga tõsised rikkumised“ (põhjendus 992);

– „[s]elleks, et võtta nõuetekohaselt arvesse neid tegureid, järeldab komisjon, et käesoleva otsuse kõikide adressaatide trahvi tuleb erakorralise kergendava asjaolu alusel kohaldada vähendada 50% võrra“ (põhjendus 994).

652 Sellest tuleneb, et hagejale määratud trahvi suuruse vähendamiseks tugines komisjon sisuliselt järgmistele asjaoludele:

– juhtumit menetleti ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemise ajal;

– see olukord tekitas raskusi kohaldatavate normide kindlaksmääramise küsimuses;

– nendest raskustest tulenevalt tühistasid liidu kohtud 2002. aasta ja 2009. aasta otsused;

– need tühistamised tõid kaasa menetluse pikenemise ulatuses, mis võis avaldada ebasoodsat mõju asjasse puutuvate ettevõtjate olukorrale;

– neid asjaolusid oli võimalik arvesse võtta trahvi suuruse kindlaksmääramisel.

653 Sellega seoses olgu märgitud, et komisjon osutas mitmel korral eespool punktis 651 tsiteeritud põhjendustes, et trahvi suuruse vähendamisega soovis ta „piirata“ või „heastada“ „kahjulikku mõju“, st kahju, mis võidi tekitada talle omistatavate „vigadega“.

654 Kuigi sellised mõisted on üldiselt seotud kahju hüvitamise menetlustega, ei nähtu vaidlustatud otsusest, et trahvi summat vähendades soovis komisjon hüvitada õigusvastase käitumisega tekitatud kahju. Komisjon ei tunnista selles otsuses kusagil, et ta käitus õigusvastaselt, näiteks ületades mõistlikku menetlusaega või rikkudes hageja kaitseõigusi. Otsuse mitmes lõigus viitab ta vastupidi kohtupraktikale, mille kohaselt on menetluse kestust käsitleva etteheite korral õiguskaitsevahendiks kahju hüvitamise nõue (põhjendused 568 ja 578).

655 Seega tuleb neid erinevaid asjaolusid arvesse võttes leida, et komisjoni poolt trahvi summa vähendamise eesmärk ei olnud võimaldada tal heastada õigusvastast käitumist, vaid lihtsalt võtta arvesse juhtumi asjaolusid oma kaalutlusõiguse raames, mida on sanktsioonide määramisel tunnustatud eelkõige 19. märtsi 2009. aasta kohtuotsuses Archer Daniels Midland *vs.* komisjon (C-510/06 P, EU:C:2009:166, punkt 82) (vt eespool punkt 651).

656 Üldkohus on oma täieliku pädevuse kasutamisel seisukohal, et käesolevas asjas ei tule trahvi tühistada eelkõige vajaduse tõttu tagada konkurentsiõiguse täielik kohaldamine hageja puhul tuvastatud eriti tõsisele rikkumisele, mis kestis märkimisväärselt kaua.

657 Samas tuleb arvesse võtta asjaolu, et hagejale ei määratud trahvi ajal, mil komisjoni tuvastatud viimasest konkurentsivastasest tegevusest oli möödunud mitte mõni aasta, vaid peaaegu 20 aastat.

658 Sellega seoses tuleb käesolevas asjas trahvi suuruse kindlaksmääramisel kõikide asjasse puutuvate asjaolude hulgas arvesse võtta trahvi hoiatavat mõju.

659 Nimelt on hoiatava mõju arvesse võtmise eesmärk tagada, et trahvi suurus motiveerib piisavalt asjasse puutuvat ettevõtjat ja üldiselt kõiki ettevõtjaid liidu konkurentsieeskirjadest kinni pidama (vt 17. juuni 2010. aasta kohtuotsus Lafarge *vs.* komisjon, C-413/08 P, EU:C:2010:346, punkt 102).

660 Käesolevas asjas rakendati hoiatava mõju eesmärki hageja suhtes vähemalt osaliselt esiteks sanktsiooniga, mis talle määrati 2002. aasta otsuses, seejärel 2009. aasta otsuses, ning teiseks võimalusega, et see sanktsioon võidakse säilitada menetluse lõpus, kui nende otsuste peale hageja esitatud hagid rahuldamata jäetakse või kui nende otsuste tühistamise korral võetakse vastu uus otsus, millega uuesti sanktsioon määratakse (vt eespool punkt 299).

661 Neil asjaoludel tuleb täieliku pädevuse teostamise raames asuda seisukohale, et võttes arvesse viimase konkurentsivastase tegevuse ja käesoleva otsuse vastuvõtmise vahel möödunud aega, on trahvi kindlaksmääramine 2,975 miljoni euro suurusest põhisummast madalamale tasemele, mille komisjon vaidlustatud otsuses kindlaks määras, kohaldades 1998. aasta suuniseid, millest liidu kohtud oma täieliku pädevuse teostamisel võivad juhinduda (vt selle kohta 6. detsembri 2012. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, punkt 80), käesolevas asjas piisav, et tekitada taotletud hoiatav mõju.

662 Eeltoodut arvestades on kohane vähendada trahvi suurust 50% võrra aja tõttu, mis möödus viimase konkurentsivastase tegevuse ja vaidlustatud otsuse vastuvõtmise vahel.

663 Kokkuvõttes tuleb:

– jätta hagi rahuldamata osas, milles paluti vaidlustatud otsus täielikult või osaliselt tühistada;

– jätta rahuldamata hageja esitatud trahvisumma vähendamise nõue, lugedes seda, et komisjon vähendas vaidlustatud otsuses trahvi suurust 50% võrra, sobivaks, arvestades sanktsiooni vajaliku hoiatava mõju vähenemist rikkumise lõpust trahvi määramiseni kulgenud aja tõttu.

[…]

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (neljas koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Jätta Ferriere Nord SpA kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja Euroopa Komisjoni kohtukulud.

3. Jätta Euroopa Liidu Nõukogu kohtukulud tema enda kanda.

Gervasoni Madise Nihoul

Frendo Martín y Pérez de Nanclares

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 9. novembril 2022 Luxembourgis.

Allkirjad